

В.А. Бочаров, В.І. Дарій, О.В. Крайдашенко, Г.І. Макуріна, І.П. Турчіна, В.В. Бочарова,
Н.Ю. Резніченко, В.В. Гладишев, Ю.І. Корнієвський, І.В. Бушуєва, А.В. Володькіна, Ю.О. Попович

Дискусійні питання робочої програми з косметології для курсантів різних спеціальностей

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: косметологія, підготовка спеціалістів.

Ключевые слова: косметология, подготовка специалистов.

Key words: cosmetology, training of specialists.

У статті обговорюється необхідність, умови, програма проведення тематичних курсів удосконалення кваліфікації за фахом «Косметологія» для лікарів та провізорів-косметологів.

В статті обговорюється необхідність, умови, програма проведення тематических курсів удосконалення кваліфікації по спеціальності «Косметологія» для лікарів та провізорів-косметологів.

The need, inclusion criteria and programme of topical advanced training in specialty «Cosmetology» for doctors and farmaceutists-cosmetologists are discussed in the article.

В Україні, як і в усьому світі, активно розвивається косметологія: щодня відкриваються нові салони краси, косметологічні клініки, медичні центри, бо мати доглянуту шкіру обличчя і тіла, здорове волосся, гарні нігті стало нормою життя, синонімом життєвого успіху. Тому в суспільстві з'явилась потреба у наявності фахівців-спеціалістів усіх рівнів.

Сьогодні у нашій країні існує така професійна градація у сфері терапевтичної косметології:

– косметик – робоча спеціальність, яка не вимагає попередньої медичної освіти. Косметик може працювати в салонах краси і виконувати процедури, що не порушують цілісність шкірного покриву, без впливу на глибоко розташовані тканини, а також профілактичні та гігієнічні процедури, для догляду за шкірою обличчя, макіяж;

– медсестра-косметичка – це вищий рівень підготовки на базі середньої медичної освіти; він надає фахівцеві право працювати самостійно в салонах краси і під керівництвом лікаря – у медико-косметологічних центрах, виконувати різні види догляду за шкірою обличчя, шиї, тіла з застосуванням апаратних методик і масажу;

– лікар-косметолог (дерматовенеролог) має право виконувати різні ін'єкційні, апаратні методики, що здійснюють вплив на всі шари шкіри, підшкірно-жирову клітковину і м'язи, а також призначати препарати загальної дії у вигляді таблеток, ін'єкцій тощо.

Величезний попит на косметичні послуги спричинив справжній бум у галузі індустрії краси: відкривається все більше нових косметичних салонів, кабінетів, клінік, що пропонують найрізноманітніший вибір засобів, методик, процедур, маніпуляцій з використанням здавна відомих та найсучасніших косметичних засобів і впливів. Однак, слід розуміти, що за всім цим стоїть цілком конкретний фахівець-виконавець, який повинен не тільки розуміти зміст й добре володіти методикою проведення будь-якої маніпуляції, а й досконало знати показання та протипоказання щодо її застосування з урахуванням оцінки особливостей будови шкіри, загального стану організму пацієнта; вміти передбачати очікуваний ефект, побічні

реакції та будь-які ускладнення.

Отже, сучасна косметологія ставить цілком визначені вимоги щодо рівня знань і кваліфікації фахівця, який надає косметичні послуги [1–3].

Як здійснюються вимоги до підготовки спеціалістів, які займаються проблемами косметології та естетичної медицини? Спеціальності «Косметологія» в Україні поки що не існує. Лікарі, які займаються медичною косметологією, повинні мати освіту дерматовенеролога (через інтернатуру або спеціалізацію з дерматовенерології). Спеціалізацію з дерматовенерології має право отримати лікар, який закінчив вищий навчальний заклад за фахом «Лікувальна справа». Згідно наказу МОЗ України від 24.04.2008 р. №230, змінився перелік назв циклів спеціалізації та вдосконалення лікарів (провізорів). Згідно індексу 129, під назвою «Технологія парфумерно-косметичних засобів» в цьому наказі передбачено чотири види засвоєння знань/умінь у відповідності з метою та завданнями навчання (табл. 1).

Провідними фахівцями кафедр дерматовенерології з курсом косметології ФПО, клінічної фармакології, фармації та фармакотерапії, технології ліків, фармакогнозії з курсом ботаніки Запорізького державного медичного університету (ЗДМУ) складено комплексну робочу навчальну програму тематичного циклу удосконалення, яка розрахована на контингент курсантів згідно «Переліку ... МОЗ України».

Робоча навчальна програма складається з двох базових курсів: «Практична косметологія» та «Естетична медицина», що мають бути обов'язково пройдені курсантами. За бажанням слухачів отримати додаткові знання/вміння з певних розділів практичної косметології та естетичної медицини, в ЗДМУ надається можливість удосконалення з окремих із них як на відповідних кафедрах, так і в спеціалізованих косметичних салонах (базах стажування ЗДМУ) м. Запоріжжя.

Метою курсів «Практична косметологія» є формування у лікарів та провізорів теоретичних знань і практичних навичок, що ґрунтуються на знаннях засобів і

Таблиця 1

Індекс МОЗ України	Назва спеціальності та циклів	Контингент курсантів	Тривалість навчання в місяцях
129.1.	Спеціалізація	В інтернатурі за спеціальністю «Загальна фармація»	1 рік, в т.ч. 4 міс. на кафедрі
129.2.	Тематичні цикли	Провізори-косметологи, провізори, лікарі	0,25 – 1
129.3	Передатестаційні цикли	Провізори-косметологи	1
129.4	Курси інформації і стажування	Провізори-косметологи	0,25 – 1

методів лікування, косметичного догляду в умовах косметологічного закладу. При навчанні лікарі та провізори засвоюють основні принципи обґрунтування й застосування лікувального косметичного догляду з використанням косметичних засобів лікувально-профілактичного призначення; раціональною технологією виготовлення косметичних засобів; забезпечення раціонального та безпечного щодо здоров'я людини застосування окремих видів косметичних препаратів і процедур.

Метою курсів «Апаратна косметологія» є набуття теоретичних знань у галузі фізіокосметичних методів та процедур. Апаратна косметологія включена до циклу професійно орієнтованих дисциплін вищої фармацевтичної освіти під час підготовки спеціаліста за фахом провізор-косметолог.

В умовах відповідних кафедр та косметологічних закладів лікарі й провізори вивчають етіологію, патогенез і методи корекції патологічних станів і косметичних недоліків шкіри та її придатків, прояви передчасного старіння, теорії старіння й методи боротьби з ними, що використовуються в косметології; методи корекції фігури та ін. Під час вивчення дисципліни лікарі та провізори ознайомляться з методами оцінки ефективності й безпеки використання косметичних засобів і процедур [4–6].

Досягнення поставленої мети дисципліни дозволить спеціалістам проводити діагностику косметичних недоліків шкіри та її придатків в умовах косметологічного закладу, самостійно розробляти схеми косметичного догляду (які враховують індивідуальні особливості клієнта), поєднувати косметичні процедури лікувально-профілактичного призначення з косметичними препаратами і впроваджувати їх на практиці.

В умовах погіршення загального стану здоров'я України, зокрема збільшення кількості випадків уражень шкіри та її придатків, особливо актуальною є можливість практичного здійснення лікувально-профілактичного косметичного догляду лікарем-дерматокосметологом і провізором-косметологом. Крім того, це вдосконалює галузь практичної косметології, розширюючи асортимент косметологічних послуг, підвищує професійний рівень та авторитет фахівців, що дозволить залучити до

косметологічних закладів нових прихильників.

Вивчення дисципліни передбачає ознайомлення з інформацією, в якій розкриті підходи і принципи складання раціональних схем догляду за шкірою та її придатками з використанням інструментальних методів з метою усунення косметичних дефектів або естетичної корекції.

Програмою передбачено розгляд питань, що стосуються лікувально-косметичного, профілактичного й естетичного догляду за шкірою та її придатками. З цією метою розглядаються класичні та сучасні методи апаратної косметології, косметичне обладнання й оснащення косметичних закладів. Детально обговорюється вплив на організм людини фізичних агентів, що використовуються в косметології: електричного струму, оптичного випромінювання, ультразвукових хвиль, повітря, води, тепла. Вивчаються методи апаратної косметології, які ґрунтуються на дії вищезазначених факторів. Розглядається їх загальна характеристика, механізм дії, косметичний ефект, показання та протипоказання до застосування. Розглядається методика проведення процедур апаратної косметології. Лікарі та провізори знайомляться з обладнанням, принципом його роботи, вивчають правила експлуатації та засвоюють техніку безпеки [7].

Практична частина заняття передбачає знайомство з виконанням процедур апаратної косметології, розглянутих під час вивчення теоретичної частини. Виконанню процедури передують те, що лікар-провізор, спираючись на отримані при вивченні патологічної фізіології людини та дерматології теоретичні знання та практичні навички, повинен відрізнити патологічний стан шкіри від косметичного дефекту шкіри та, в разі підозри на наявність дерматологічного захворювання, рекомендувати звернутись за консультацією до лікаря-дерматолога.

Під час роботи з курсантами використовуються такі форми роботи, як лекції, практичні заняття, майстер-класи, ділові ігри, домашнє відпрацювання.

По закінченню курсів курсанти складають залікові тести.

Висновок

Отже, сучасна косметологія стоїть на найвищому професійному рівні. Вона кардинально змінила уявлення

про засоби і методи, технології та методики, що застосовуються нині для зберігання і подовження молодості, здоров'я та привабливості. Тому подальший розвиток

косметології, а також підготовка професійних фахівців з цієї дисципліни й надалі буде, безумовно, одним із питань, які потребують пильної уваги й обговорення.

Література

1. *Зажина О.* Лишний вес, целлюлит и коррекция фигуры. Методы коррекции фигуры в косметической практике / *О. Зажина, А. Марголина* // *Косметика и медицина*. – 2001. – № 3. – С. 48–55.
2. *Караев Р.* Медицинская косметология: Учебно-практическое пособие / *Р.Н. Караев*. – М., 1999. – 303 с.
3. *Марголина А.* Новая косметология. / *А.А. Марголина, Е.И. Эрнандес, О.Э. Зайкина* // – М.: *Косметика и медицина*, 2000. – 204 с.
4. *Миринова Л.* Медицинская косметология / *Л.Г. Миринова*. – М.: *Крон-пресс*, 2000. – 242 с.
5. *Озерская О.* Косметология / *О.С. Озерская*. – СПб.: *Искусство России*, 2004. – 368 с.
6. *Практическое пособие для косметолога-эстетиста*. – Ч.1 / *ред. Л.В. Новикова*. – М., 1999. – 130 с.
7. *Фицпатрик Дж.* Секреты дерматологии: пер. с англ. / *Дж. Фицпатрик, Дж.Л. Элинг*. – М.: СПб.: *БИНOM – Невский Диалект*, 1999. – 512 с.

Відомості про авторів:

Бочаров В.А., д. мед. н., професор, зав. каф. дерматовенерології з курсом косметології ФПО ЗДМУ.

Дарій В.І., д. мед. н., професор, декан факультету післядипломної освіти ЗДМУ

Крайдашенко О.В., д. мед. н., професор, зав. каф. клінічної фармакології, фармації та фармакотерапії з курсом косметології ЗДМУ.

Макуріна Г.І., к. мед.н., доцент каф. дерматовенерології з курсом косметології ФПО ЗДМУ.

Турчіна І.П., к. мед. н., асистент каф. дерматовенерології з курсом косметології ФПО ЗДМУ.

Бочарова В.В., асистент каф. дерматовенерології з курсом косметології ФПО ЗДМУ.

Резніченко Н.Ю., к. мед. н., асистент каф. дерматовенерології з курсом косметології ФПО ЗДМУ;

Гладишев В.В., д. фарм. н., професор, зав. каф. технології ліків ЗДМУ.

Корнієвський Ю.І., к. фарм. н., доцент каф. фармакогнозії з курсом ботаніки ЗДМУ.

Бушуєва І.В., к. фарм. н., доцент каф. УЕФ, медичного та фармацевтичного товарознавства ЗДМУ.

Володькіна А.В., к. біол. н., асистент каф. клінічної фармакології, фармації та фармакотерапії з курсом косметології ЗДМУ;

Попович Ю.О., лікар-дерматовенеролог, косметолог «Центру естетичної та пластичної хірургії» DSPA м. Запоріжжя.

Адреса для листування:

69035, Україна, м. Запоріжжя, вул. Маяковського, 26, каф. дерматовенерології з курсом косметології ФПО ЗДМУ.

Тел.: (061) 764 33 57. E-mail: Anie.Pg@gmail.com